

*А. Р. Кудря,
студентка V курсу 9 групи
Інституту прокуратури
та кримінальної юстиції,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, м. Харків*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА ЗАСУДЖЕНИХ НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я: ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Забезпечення реалізації засудженими права на охорону здоров'я й отримання необхідної медичної допомоги останнім часом перебувають під постійною пильною увагою як державних, так і громадських інституцій.

Дане питання досліджувалось провідними вченими, такими як: В. В. Голина, І. М. Даньшин, О. М. Джужа, В. М. Дрьомін, А. Ф. Зелінський, М. П. Мелентьєва, А. Х. Степанюк, Ю. М. Ткачевський, В. М. Трубников, І. С. Яковець та ін.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини за результатами проведених моніторингів окреслив широке коло проблем у цій сфері [1]. Порушення права засуджених на медичну допомогу фіксуються й прокуратурою: за матеріалами прокурорських перевірок основними недоліками в організації охорони здоров'я є неукомплектованість штату медичних працівників, недостатня кількість необхідних ліків, несвоєчасне виявлення, діагностування та профілактика захворювань, незабезпечення належного лікування у слідчих ізоляторах як осіб, хворих на туберкульоз чи інші інфекційні хвороби, так і осіб, які страждають психічними аномаліями [2]. Наявність прогалин у цій сфері констатують й інші суб'єкти контрольної діяльності, серед яких і міжнародні організації [3-4]. Саме тому підвищення якості медичної допомоги, удосконалення системи охорони здоров'я засуджених та осіб, узятих під варту, називаються серед основних пріоритетів діяльності Державної пенітенціарної служби України на 2015 рік (далі – ДПтСУ)[5].

Із часом проблеми, пов'язані з медичним обслуговуванням у системі виконання покарань, незважаючи на всі вжиті заходи, не зникають, навіть не зменшується їх кількість, вони лише видозмінюються та набувають різного ступеня поширення серед загалу. Це пояснюється тим, що впроваджувані заходи мають, найчастіше, точковий ефект і суттєво не впливають на зміну стану справ, тому єдиним виходом із ситуації, яка склалася нині (з

урахуванням як сучасних економічних умов держави, так і необхідності докорінного реформування медичного сектору), є перегляд організаційних засад та практики реалізації заходів з охорони здоров'я та медико-санітарного забезпечення в органах і установах виконання покарань і слідчих ізоляторах, передача контролю над системою охорони здоров'я в органах і установах виконання покарань виключно Міністерству охорони здоров'я України, що врешті-решт дозволить позитивно вплинути і на систему надання медичної допомоги, зокрема й на запобігання соціально небезпечним хворобам.

У цьому контексті слід зауважити, що питання доцільності підпорядкування медичної служби установ виконання покарань ДПтСУ Міністерству охорони здоров'я України чи виділення цієї служби в окрему структуру ставитися вже протягом декількох років. Із позиції працівників Державної кримінально-виконавчої служби України, перепідпорядкування медичної служби цивільним інституціям взагалі стане на перешкоді цій діяльності, бо, з одного боку, заклади охорони здоров'я не мають можливості забезпечити виконання покладених функцій у належному обсязі, із другого – невеликий розмір заробітної плати, що наразі компенсується наявністю офіцерських звань і можливістю раннього виходу на пенсію, не дозволить зміцнювати кадрове ядро.

Проте, як видається, доцільність підпорядкування медичної служби саме органам охорони здоров'я повинна обґрунтуватися не неспроможністю забезпечити належний рівень медичного обслуговування, а дещо іншими аргументами. По-перше, не слід забувати, що засуджений користується всіма правами людини і громадянина, за винятком обмежень, визначених законом і встановлених вироком суду. Отже, на них поширюється ст. 49 Конституції України, за якою: «Кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування. У державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно; існуюча мережа таких закладів не може бути скорочена. Держава сприяє розвитку лікувальних закладів усіх форм власності». Засуджені ж обслуговуються у лікувальних закладах, які фінансуються з коштів, виділених на утримання Кримінально-виконавчої служби в цілому, що завідомо створює нерівність із вільними громадянами (загальновідомо, що рівень фінансування названої структури перебуває на значно нижчому від необхідного рівні). Крім того, законодавство про охорону здоров'я гарантує громадянам України право на вільний вибір лікаря. Оскільки лікування засуджених відбувається у встановленому порядку та в закладах ДПтСУ, ці права не дотримуються, особливо щодо

безоплатної допомоги. По-друге, представник медичного персоналу, який є атестованим працівником, має звання і, найголовніше, вважається співробітником Державної кримінально-виконавчої служби України і лише у другу чергу – лікарем, тож у нього на першому плані стоять інтереси служби та виконання службових завдань. Унаслідок цього маємо й випадки звинувачення медичних працівників колоній і слідчих ізоляторів в упередженому ставленні та викривленні даних про причини травмування засуджених й слідчо-заарештованих. По-третє, установи виконання покарань та слідчі ізолятори – заклади з посиленою ізоляцією та обмеженістю територіального розташування, а це означає, що на незначних площах скупчується доволі велика кількість людей, що врешті-решт призводить до підвищення ризику зараження різними хворобами (до моменту переведення такої особи у спеціалізований заклад). Отже, лікування на загальних засадах дозволить зменшити ризик зараження. По-четверте, за практикою, що склалася, установи виконання покарань майже позбавлені можливості залучати медичних працівників (вузкопрофільних спеціалістів) для роботи за сумісництвом, оскільки вони мають бути атестованими співробітниками. Це також є однією з причин погіршення стану справ, оскільки в іншому разі можна було б запросити декількох спеціалістів на умовах часткової зайнятості. По-п'яте, будь-який медичний працівник установ виконання покарань є підлеглим, тобто підпорядковується начальникам цих установ, а це є можливим додатковим фактором, який породжує зловживання владою або своїми службовими обов'язками, корупцію, порушення конституційних прав засудженого або підозрюваного.

Отже, можна зробити висновок, що вирішення вищезазначених проблем, тобто приведення до належного стану медичного обслуговування засуджених та слідчо-заарештованих, можливе в разі покладання функції медичного обслуговування в системі виконання покарань на Міністерство охорони здоров'я України. Ще раз наголошуємо, що окреслене питання не може бути вирішене лише завдяки наданню окремих пропозицій, воно має бути глибоко та всебічно досліджене з наведенням обґрунтованих висновків, які в подальшому знайдуть своє втілення у правовій нормі чи безпосередньо у практиці.

Список літератури

1. Стан забезпечення права на медичну допомогу у слідчих ізоляторах Державної пенітенціарної служби України: спеціальна доповідь з питань реалізації національного превентивного механізму / Уповноважений Верховної Ради України з прав людини: офіц. вид. – Київ, 2013. – 88 с.
2. Серeda Г. Проблеми забезпечення прав ув'язнених у кримінально-виконавчій системі України / Г. Серeda // Вісник Національної академії прокуратури України. – № 4. – 2013. – С. 22.
3. Порушення права в'язнів на охорону здоров'я та медичну допомогу [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://khpq.org/index.php?id=1427750983>
4. Доповідь Українському Уряду щодо візиту в Україну, здійсненого Європейським комітетом із питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (КЗК) з 1 по 10 грудня 2012 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://khpq.org/index.php?id=1379842217>.
5. Пріоритети в діяльності ДПтСУ [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://kvs.gov.ua/Dost_public/Propozicii_2015.pdf.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

**КАФЕДРА КРИМІНОЛОГІЇ
ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА**

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

ТОМ 2

Харків
2017

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

Організаційний комітет:

Гетьман А. П. – голова організаційного комітету, проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України;

Головкін Б. М. – заступник голови організаційного комітету, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Ткачова О. В. – відповідальний секретар, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Автухов К. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Таволжанський О. В. – кандидат юридичних наук, асистент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Перспективи реформування кримінально-виконавчої системи України: матеріали круглого столу студентів, аспірантів, молодих вчених (4 квітня 2017 року, м. Харків): в 2т. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; за ред. А.П. Гетьмана, Б. М. Головкина та інш. – Харків : Юрайт, 2017. – Т2 ., – 260 стр.
ISBN – 978-966-2740-94-3

У збірник увійшли наукові доповіді та тези виступів учасників круглого столу, присвяченого перспективам реформування кримінально-виконавчої системи України.

Матеріали подані в авторській редакції.

The collection made scientific reports and abstracts of the participants of the round table devoted to the prospects of reforming the penal system of Ukraine. Materials for were presented by the authors.

ISBN – 978-966-2740-94-3

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

© Гетьман А.П., Головкін Б.М. та інш., 2017
© “Юрайт”, 2017

З М І С Т

Бабій О. Г., Гавриленко М. М. Клименко Є. А.	Пенітенціарна пробація як складова ресоціалізації в Україні.....	3
Бірюков М. С.	Зміни до порядку направлення осіб до відбування покарання у виді позбавлення волі.....	10
Богатюк О. В.	Мета соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі.....	13
Бугайчук А. А.	Сучасна кримінально-виконавча політика України.....	17
Бурикін В. В.	Про імперативність ресоціалізації звільненої з установи виконання покарання особи.....	21
Вовк М. М.	Відповідність вітчизняного законо-давства у сфері виконання покарань між-народним та європейським стандартам поведження із засудженими.....	24
Гадзіна М. Ю.	Звільнення від відбування покарання за хворобою: проблеми та шляхи їх розв'язання.....	28
Герашенко С.	Виконання покарання у виді арешту.....	32
Гнітій А. О.	Проблемні питання застосування та виконання покарань у виді громадських робіт.....	35
Голєв В. І.	Виправні роботи на сучасному етапі розвитку кримінально-виконавчої системи.....	39
Головко Д. Є.	Кримінально-правові проблеми застосування звільнення від відбування покарання за хворобою.....	42

Грабовська Я.Г.	Особливості виправлення та ресоціалізації неповнолітніх.....	47
Григоренко В. О.	Відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками.....	50
Грицева О. О.	Матеріально-побутове забезпечення засуджених до позбавлення волі.....	54
Гриша І. О.	Міжнародний досвід застосування покарання у виді громадських робіт.....	58
Дейнега К. В.	Участь громадськості у виправленні та ресоціалізації засуджених.....	62
Дейнега М. В.	Праця засудженого в умовах ізоляції в контексті реалізації його матеріальних зобов'язань.....	66
Джелалі В. Ф.	Деякі проблеми виправлення та ресоціалізації неповнолітніх осіб.....	70
Дзандзава Г. М.	Медико-санітарне забезпечення засуджених до позбавлення волі.....	74
Дроздова В. І.	Потрапляння наркотичних засобів до установ виконання покарань.....	78
Дуброва Т. В.	До питання про право на свободу віросповідання засуджених до позбавлення волі.....	81
Железнякова Н. І.	Соціальна адаптація засуджених до позбавлення волі під час відбування покарання.....	84
Задерей О. В.	Застосування амністії до осіб, які вчинили злочини проти основ національної безпеки: правовий аспект та перспективи застосування в сучасних українських реаліях.....	88

Зайцева А. О.	Поняття та порядок звільнення засуджених від відбування покарання у зв'язку з помилуванням.....	91
Зелінська І. А.	Проблема переведення засудженого з однієї виправної колонії до іншої.....	94
Йосипенко Н. П.	Освіта як засіб виправлення та ресоціалізації осіб, засуджених до позбавлення волі, на прикладі зарубіжних країн.....	97
Іванов Д. В.	Перспективи створення приватних колоній в Україні.....	100
Карпова В. В.	Соціально-виховна робота із засудженими до довічного позбавлення волі.....	103
Козаченко Т. О.	Щодо доцільності застосування покарання у виді обмеження волі.....	107
Козярин Д. Ю.	Особливості ресоціалізації засуджених неповнолітніх.....	111
Колісник Л. Г.	Питання забезпечення права засуджених на охорону здоров'я.....	115
Кудря А. Р.	Забезпечення конституційного права засуджених на охорону здоров'я: основні проблеми та можливі шляхи їх вирішення...	119
Куктенко Є. Л.	Пробація щодо неповнолітніх як спосіб попередження злочинності.....	123
Курочкіна О. О.	Порівняльна характеристика змісту і основних ознак виконання покарання у виді виправних робіт в радянський період та за часів незалежності України.....	127
Кухар К. І.	Актуальні проблеми застосування інститутів амністії та помилування в Україні.....	130
Кушнір Я. О.	Про забезпечення доступу до освіти осіб, засуджених до довічного позбавлення волі.....	135

Лук'яненко Н.Ю.	Ресоціалізація засуджених як напрям державної пенітенціарної політики.....	138
Лучникова Д. Ю.	Проблеми ресоціалізації осіб, які не досягли повноліття.....	141
Ляшкевич Є. І.	Місце законних інтересів у складі правового статусу засуджених.....	144
Мандзюк М.	Проблемні аспекти ресоціалізації засуджених.....	146
Михайлова Г. В.	Проблеми підготовки засуджених до звільнення від відбування покарання.....	149
Ненька Г. Ю.	Проблеми застосування покарання у виді виправних робіт.....	152
Онищенко А. Г.	Запобігання проникненню заборонених предметів до установ виконання покарань шляхом реалізації індивідуальних заходів.....	156
Оніщенко З. О.	Правовий механізм забезпечення безпеки засуджених осіб та персоналу в місцях позбавлення волі.....	159
Очерет М. О.	Роль соціально-виховної роботи із засудженими в установах виконання покарань..	162
Очкін Р. В.	Міжнародні аспекти проведення соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі.....	165
Панішева Ю. С.	Проблеми виконання покарання у виді довічного позбавлення волі.....	168/
Плеханов М.	Місце інституту пробації в системі ювенальної юстиції.....	171
Погребняк О. О.	Деякі питання забезпечення безпеки персоналу установ виконання покарань...	175
Позняк Ю. В.	Ресоціалізація неповнолітніх, засуджених до позбавлення волі.....	178

Поллак М. О.	Міжнародні стандарти поведіння із засудженими.....	182
Пономаренко Є. С.	Удосконалення функціонування слідчих ізоляторів в умовах реформування кримінально-виконавчої системи України...	185
Прокопенко О.Г.	Оцінка ризику вчинення повторного кримінального правопорушення як елемент досудової пробації.....	190
Прокоф'єва А. К.	Проблема правового забезпечення права засуджених на відбування покарання за місцем проживання.....	194
Романюк А. О.	Щодо гуманізації системи виконання покарань в Україні.....	197
Роянова І. В.	Правова сутність досудової пробації та підстави її застосування.....	202
Руденко А. М.	Діяльність громадських організацій та їх вплив на кримінально-виконавчу систему України.....	205
Савенко Є. О.	Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі.....	209
Сархош Ю. Д.	Виправлення засудженого: до визна-чення поняття.....	213
Смирнова А. О.	Проблемні питання громадських робіт у системі кримінальних покарань.....	216
Суліменко О. В.	Ресоціалізація жінок, засуджених до позбавлення волі.....	219
Толокольнікова К. С.	До питання обмеження прав засуджених....	223
Уласевич Д. В.	Активне виборче право засуджених.....	226
Червона С. Р.	Деякі аспекти виконання арешту.....	229
Чередниченко Д. А.	Виправлення як мета покарання засуджених до позбавлення волі.....	232

Чернишова Є. М.	Виховна робота з неповнолітніми в кримінально-виконавчому аспекті.....	235
Чусько В. В.	Пріоритетні завдання та перспективи реформування державних кримінально-виконавчих інспекцій в Україні в службу пробації.....	239
Шепеленко Л. В.	Інститут пробації: зарубіжний досвід і перспективи розвитку в Україні.....	243
Шульгата М. О.	Проблеми виконання покарання у виді штрафу.....	246
Щербакова К. Я.	Окремі питання доцільності створення слідчих органів державної кримінально-виконавчої служби України.....	251

Наукове видання

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

Відповідальний за випуск: Головкін Б. М.

Підп. до друку 26.05.2017. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний.

Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 18,68. Облік.-вид. арк. 13,8.

Тираж 30 прим. Зам. № 114911. Ціна договірна.

Друкарня «Аладдин-Принт»

61023, м. Харків, вул. Сумська, 4, оф. 8

Тел.: (057) 764-72-11 <http://aladdin-print.ua>

Свідоцтво про державну реєстрацію В00 № 966600 від 28.03.2003 р.